

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.411.002.01.2022

Pan
Robert Sobków
Prezes Zarządu
Bydgoskie Zakłady Przemysłu Gumowego
„STOMIL” S.A.
ul. Toruńska 155
85-950 Bydgoszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/002 - Efekty działań restrukturyzacyjnych prowadzonych w latach 2019-2022 przez
Bydgoskie Zakłady Przemysłu Gumowego "STOMIL" S.A.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Bydgoskie Zakłady Przemysłu Gumowego „STOMIL” S.A., ul. Toruńska 155, 85-950 Bydgoszcz ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Sobków, Prezes Zarządu, od 7 marca 2022 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: <ul style="list-style-type: none">– Mariusz Rędaszka, Prezes Zarządu, do 3 października 2019 r.,– Rafał Zgorzelski, p.o. Prezesa Zarządu, od 3 października 2019 r. do 3 grudnia 2019 r.,– Witold Salwach, Prezes Zarządu, od 4 grudnia 2019 r. do 20 grudnia 2021 r.,– Igor Gielniak, członek Rady Nadzorczej³ oddelegowany do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu, od 20 grudnia 2021 r. do 20 stycznia 2022 r.⁴
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja wieloletniego strategicznego planu Spółki2. Wyniki ekonomiczne Spółki, posiadanie, wdrażanie i monitorowanie realizacji działań naprawczych lub planów restrukturyzacyjnych3. Zbywanie aktywów trwałych4. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój i poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej, w tym korzystanie ze wsparcia ARP
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do zakończenia czynności kontrolnych ⁵ , z uwzględnieniem dowodów z okresu wcześniejszego, jeśli zdarzenia mające wówczas miejsce spowodowały lub miały wpływ na zjawiska będące przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Anna Kapelewska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBY/74/2022 z 26 kwietnia 2022 r.2. Marcin Bigos, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/75/2022 z 26 kwietnia 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-6)</p>

¹ Dalej: „STOMIL” lub „Spółka”.

² Dalej: „Prezes”.

³ Dalej: „RN”.

⁴ Zgodnie z informacją udzieloną przez Przewodniczącą RN od 21 stycznia 2022 r. do 6 marca 2022 r. Zarząd Spółki był jednoosobowy. Członek Zarządu pan Robert Sobków reprezentował Spółkę łącznie z prokurentem.

⁵ TJ, do 28 lipca 2022 r.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2019-2022 (I półrocze) Spółka nie osiągnęła stabilnej sytuacji ekonomiczno-finansowej. W całym okresie ponoszono straty w sprzedaży. Ujemny wynik w tym zakresie pogłębiał się z poziomu 4,0 mln zł w 2018 r. poprzez 5,6 mln zł w 2019 r. do 7,2 mln zł w 2020 r. Wiązało się to głównie ze spadkiem przychodów ze sprzedaży z poziomu 51,6 mln zł poprzez 47,8 mln zł do 38,5 mln zł. W 2021 r. strata na sprzedaży zmniejszyła się do poziomu 1,5 mln zł, ale już w I półroczu 2022 r. wyniosła 1,3 mln zł. Na uzyskany w 2020 r. i w 2021 r. dodatni wskaźnik EBITDA⁸ – na poziomie 2,7 mln zł i 1,7 mln zł – i zysk netto – w wysokości 0,4 mln zł i 0,2 mln zł – istotny wpływ miały działania incydentalne⁹. Od 2021 r. wskaźniki płynności wskazywały na trudności Spółki do regulowania zobowiązań bieżących. Według stanu na 31 maja 2022 r. przeterminowane zobowiązania handlowe wyniosły 6 mln zł (57,3%). Istotnie zwiększono poziom zobowiązań ogółem z 8,5 mln zł na koniec 2020 r. do 23,5 mln zł na koniec I półrocza 2022 r., co stanowiło 62,5% wartości aktywów. W ocenie NIK wzrastające zadłużenie może w konsekwencji doprowadzić do niewypłacalności stanowiącej przesłankę ogłoszenia upadłości Spółki i narazić na ryzyko braku zaspokojenia jej akcjonariuszy i wierzycieli. Wysoki stan zobowiązań w nadmiernym stopniu uzależnia sytuację Spółki od czynników zewnętrznych.

Działania w zakresie pozyskania znacznych bezzwrotnych środków zewnętrznych służących rozwojowi i poprawie sytuacji ekonomiczno-finansowej STOMIL podjął od 2020 r.¹⁰. [...] ¹¹ [...] ¹² [...] ¹³ [...] ¹⁴ [...] ¹⁵ [...] ¹⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja wieloletnich strategicznych planów Spółki

1.1. W latach 2019-2022 (I półrocze) Zarząd Spółki¹⁸ sporządził i przyjął dwa plany strategiczne: „Strategia biznesowa 2019-2021”¹⁹ z 28 czerwca 2019 r. oraz „Plan strategiczny 2020-2022”²⁰ z 28 kwietnia 2020 r.

(akta kontroli str. 7-308)

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁸ Będący miarą efektywności operacyjnej przedsiębiorstwa.

⁹ W 2020 r. sprzedaż nieruchomości za 7,5 mln zł, a w 2021 r. aktualizacja wyceny innej nieruchomości w wysokości 2,8 mln zł.

¹⁰ Składając cztery wnioski na projekty badawczo-rozwojowe.

*) Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), Najwyższa Izba Kontroli informuje, że jawność wystąpienia pokontrolnego nr LBY.411.002.01.2022 została wyłączona w zakresie w jakim jego treść dotyczy tajemnicy przedsiębiorstwa, poprzez wykreślenie i zastąpienie oznaczeniem „[...]”. Wyłączenia jawności treści dotyczących tajemnicy przedsiębiorstwa dokonano na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej w zw. z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1233) oraz w interesie przedsiębiorców – Bydgoskie Zakłady Przemysłu Gumowego „STOMIL” S.A. i Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.

¹¹ [...].

¹² [...].

¹³ [...].

¹⁴ [...].

¹⁵ [...].

¹⁶ [...].

¹⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁸ Dalej: „Zarząd”.

¹⁹ Dalej: „Strategia 2019-2021”.

²⁰ Dalej: „Plan 2020-2022”

Zarząd przyjął 30 czerwca 2019 r. Strategię 2019-2021 uchwałą nr 16/VIII/19 i wystąpił do RN o jej pozytywne zaopiniowanie. Strategia 2019-2021 nie została jednak zaopiniowana przez RN. Założenia strategii dotyczyły osiągnięcia czterech celów:

- zwiększenie skali działalności w oparciu o zdrowe finanse i optymalne zasoby,
- zwiększenie konkurencyjności i zyskowności portfela produktów,
- racjonalizacja kosztów poprzez optymalizację organizacji, procesów, kompetencji i zasobów ludzkich oraz
- zwiększenie atrakcyjności jako pracodawcy.

Wskazane cele planowano osiągnąć działaniami:

- [...].

(akta kontroli str. 7-89, 1070)

Zarząd przyjął 28 kwietnia 2020 r. Plan 2020-2022 uchwałą nr 28/VIII/20 i wystąpił do RN o jego pozytywne zaopiniowanie. Plan 2020-2022 nie został jednak zaopiniowany przez RN. Uchwałą nr 26/VIII/21 z 13 lipca 2021 r. Zarząd go zaktualizował i wystąpił do RN o jego pozytywne zaopiniowanie. RN pozytywnie zaopiniowała aktualizację [...] ²¹ [...].

(akta kontroli str. 90-308, 2183, 2658)

Obie strategie zawierały analizy i oceny sytuacji finansowo-ekonomicznej, rynku oraz ryzyka finansowego i pozafinansowego. Prezes wskazał, że nie ma wiedzy dotyczącej kto oraz z czyjej inicjatywy sporządził plany strategiczne.

(akta kontroli str. 7-308, 1587, 1607)

1.2.1. Spośród zadań określonych w Strategii 2019-2021:

- [...];
- [...] ²², [...] ²³; [...] ²⁴.
- [...] ²⁵ [...] ²⁶.

(akta kontroli str. 32, 41, 47, 309-310, 1587-1588, 1607-1616)

Strategia 2019-2021 określiła 16 mierników realizacji dla każdego z przyjętych celów strategicznych. Dla celu polegającego na zwiększeniu skali działalności w oparciu o zdrowe finanse i optymalne zasoby Spółka przyjęła osiągnięcie w latach 2019-2021:

- [...].

W IV kwartale 2019 r. planowano wdrożenie czterobrygadowego systemu pracy na produkcji węży hydraulicznych, czego nie zrealizowano z powodu spadku popytu w IV kwartale 2019 r. oraz I kwartale 2020 r. Natomiast w odniesieniu do miernika „Przychody ze sprzedaży – nowi klienci” Prezes wskazał, że nie jest w stanie przedstawić realizacji z uwagi na niezdefiniowanie sposobu jego obliczania przez autorów dokumentu ²⁷.

[...] ²⁸. [...].

(akta kontroli str. 80, 309-310, 2632)

²¹ [...].

²² [...].

²³ [...].

²⁴ [...].

²⁵ [...].

²⁶ [...].

²⁷ [...].

²⁸ [...].

Planowana racjonalizacja kosztów poprzez optymalizację: organizacji, procesów, kompetencji i zasobów ludzkich była warunkowana osiągnięciem przez Spółkę w latach 2019-2021:

- [...];
- [...]29 [...]30 [...].

[...].

(akta kontroli str. 73, 309-310, 2632)

[...]31 [...]32. [...]:

- [...];
- [...]33.[...].
- [...].

(akta kontroli str. 73, 309-310, 2632, 2634)

[...].

(akta kontroli str. 44, 57, 1588, 1609, 1616)

1.2.2. Realizacja siedmiu przedsięwzięć przedstawionych w Planie 2020-2022 przedstawiała się następująco:

- [...]34 [...];
- [...];
- [...]35, [...]36;
- [...]37, [...]38, [...]39;
- [...];
- [...];
- [...]40, [...]41, [...]42, [...].

(akta kontroli str. 1656, 1678-1680, 2099, 2246-2319)

W Planie 2020-2022 określono cele finansowe i pozafinansowe Spółki:

- [...]43; [...]44; [...].

Prezes zastrzegł, że w Planie 2020-2022 jednoznacznie nie określono sposobu obliczania monitorowanych wskaźników.

(akta kontroli str. 198, 308-310, 2503)

1.2.3. Aktualizacja Planu 2020-2022 z 13 lipca 2021 r. jako cele na rok 2021 przyjęła:

- [...].

29 [...].

30 [...].

31 [...].

32 [...].

33 [...].

34 [...].

35 [...].

36 [...].

37 [...].

38 [...].

39 [...].

40 [...].

41 [...].

42 [...].

43 [...].

44 [...].

Prezes zastrzegł, że w Planie 2020-2022 jednoznacznie nie określono sposobu obliczania monitorowanych wskaźników.

(akta kontroli str. 300, 308-310)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Zarząd przyjął w latach 2019-2022 (I półrocze) dwa plany strategiczne, w których określono: cele oraz ich mierniki i zawarto analizy, a także oceny sytuacji finansowo-ekonomicznej, rynku oraz ryzyk. Spółka zrealizowała określone w tych planach cele [...]. Wprawdzie w latach 2020-2021 Spółka wykazała zysk brutto, to jednak wynik za rok 2020 w znacznym stopniu był spowodowany sprzedażą nieruchomości, a za rok 2021 aktualizacją wyceny jednej nieruchomości.

Kontrola realizacji planów strategicznych wykazała przerwanie ciągłości instytucjonalnej (zaburzenie wewnętrznej spójności systemu Spółki). Prezes w złożonych wyjaśnieniach wielokrotnie wskazywał na brak wiedzy o sposobie i stopniu realizacji celów zdefiniowanych w dokumentach strategicznych.

OBSZAR

2. Wyniki ekonomiczne Spółki, wdrażanie i monitorowanie realizacji działań naprawczych/ planów restrukturyzacyjnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na podstawie sprawozdań finansowych STOMIL za lata 2019-2021 i ksiąg rachunkowych ustalono następujące zjawiska w zakresie sytuacji finansowej Spółki i odnotowanych wyników ekonomicznych:

- osiągnięcie zmiennych przychodów ze sprzedaży: od 47 845,0 tys. zł w 2019 r., poprzez 38 499,5 tys. zł w 2020 r. do 50 225,2 tys. zł w 2021 r. W żadnym roku nie osiągnęły one poziomu przychodów z 2018 r. (51 631,0 tys. zł, tj. maksymalnie 97,3% w 2021 r.). Dominowała sprzedaż na rynek krajowy (odpowiednio: 65%, 67%, 61%). Według Zarządu spadek sprzedaży w 2020 r. był spowodowany spadkiem popytu w związku z pandemią koronawirusa, a z kolei wzrost w 2021 r. „aktywną polityką sprzedażową oraz wzrostem wydajności produkcji”; przychody ze sprzedaży w I półroczu 2022 r. wyniosły 27 789 tys. zł;
- utrzymywanie (od 2018 r.) straty na sprzedaży, z tym że strata ta wzrastała z poziomu 4 034,0 tys. zł w 2018 r. poprzez 5 624,8 tys. zł w 2019 r. i 7 225,5 tys. zł w 2020 r., po czym zmniejszyła się do poziomu 1 469,2 tys. zł w 2021 r., co było spowodowane głównie skalą sprzedaży i poziomem kosztów. W I półroczu 2022 r. wyniosła 1 310,2 tys. zł. Tym samym ujemna była marża netto ze sprzedaży i wynosiła: -11,8% w 2019, -18,8% w 2020 r., -2,9% w 2021 r. oraz -4,7% w I półroczu 2022 r.; stratę na działalności podstawowej pogłębiały coroczne straty na działalności finansowej⁴⁵;
- spadek kosztów zarządu z 6 080,9 tys. zł w 2019 r. do 4 642,0 tys. zł w 2021 r., co wynikało z redukcji kosztów stałych;
- po odnotowaniu w 2019 r. ujemnej wartości wskaźnika EBIDTA (-2 836,6 tys. zł) uzyskanie w 2020 r. i w 2021 r. dodatniej jego wartości – na poziomie 2 729,9 tys. zł i 1 747,4 tys. zł, z tym że na jego wielkość istotny wpływ w 2020 r. miała sprzedaż nieruchomości (prawa wieczystego gruntu wraz ze składnikami budowlanymi) na kwotę 7 462,5 tys. zł netto, a w 2021 r. aktualizacja wyceny innej nieruchomości w wysokości 2 818,3 tys. zł. Ponadto w 2020 r. skorzystano

⁴⁵ Odpowiednio: 409,3 tys. zł z w 2019 r., 51,9 tys. zł w 2020 r., 237,6 tys. zł w 2021 r. i 392,9 tys. zł w I półroczu 2022 r.

- z dopłat do wynagrodzeń z FGŚP w wysokości 1 040,9 tys. zł; według stanu na koniec pierwszego półrocza 2022 r. wskaźnik EBITDA wyniósł -846,2 tys. zł;
- pozostałe koszty operacyjne rosły systematycznie z 1 894,5 tys. zł w 2019 r. do 2 525,9 tys. zł w 2021 r.⁴⁶ i dotyczyły przede wszystkim kosztów dzierżawy, najmu (1 714,1 tys. zł), różnic inwentaryzacyjnych (1 541,5 tys. zł); odpisów aktualizujących zapasy (1 524,8 tys. zł), kosztów reorganizacji zakładu produkcyjnego (642,3 tys. zł), kosztów likwidacji złomowania majątku obrotowego (601,5 tys. zł) i odpisów aktualizujących należności (244,4 tys. zł);
 - po odnotowaniu w 2019 r. straty netto na poziomie 5 180,2 tys. zł, w 2020 r. i 2021 r. uzyskano zysk w wysokości odpowiednio 428,8 tys. zł i 203,8 tys. zł (a w I półroczu 2022 r. stratę na poziomie 1 907,0 tys. zł). Na zysk istotny wpływ miały ww. pozostałe przychody operacyjne;
 - wskaźniki rentowności⁴⁷ osiągnięto najwyższe w 2020 r., w tym: sprzedaży – ROS 1,1% (w 2019 r. -10,8%, w 2021 r. 0,4%, w I półroczu 2022 r. -6,9%), aktywów – ROA 1,7% (w 2019 r. -16,3%, w 2021 r. 0,6%, -5,1% w I półroczu 2022 r.), kapitałów – ROE 3,5% (w 2019 r. -43,3%, w 2021 r. 1,6%, -17,9% w I półroczu 2022 r.);
 - utrzymywanie się w 2019 r. i 2021 r. należności handlowych na zbliżonym poziomie (6 349,6 tys. zł i 6 652,5 tys. zł), podczas gdy w 2020 r. wyniosły 4 643,1 tys. zł a w I półroczu 2022 r. 6 860,1 tys. zł;
 - utrzymanie wartości księgowej STOMIL, mierzonej wielkością kapitałów własnych (11 956,5 tys. zł w 2019 r., 12 385,2 tys. zł w 2020 r., 12 589,0 tys. zł w 2021 r.);
 - istotny wzrost zobowiązań handlowych z 2 141,1 tys. zł w 2019 r. do 7 754,2 tys. zł w 2021 r. i 10 911,5 tys. zł w I kwartale 2022 r. oraz 9 191,2 tys. zł na koniec czerwca 2022 r.;
 - po spadku zobowiązań finansowych z 11 949,5 tys. zł w 2019 r. do 3 869,0 tys. zł w 2020 r., wzrosły one do 9 590,1 tys. zł w 2021 r. i 11 397,9 tys. zł w I półroczu 2022 r.;
 - ogólne zadłużenie⁴⁸ wyniosło 62,3% na koniec 2019 r., 50,0% w 2020 r., 64,6% w 2021 r. i 71,5% na koniec I półrocza 2022 r. Zmieniała się także struktura zobowiązań – udział zobowiązań krótkoterminowych w zobowiązaniach ogółem wyniósł odpowiednio: 86,8%, 77,5%, 79,3% i 82,7%;
 - wskaźniki płynności mieściły się w wymaganych granicach⁴⁹ w 2020 r. (wskaźnik płynności bieżącej wskazywał nawet na nadpłynność). W pozostałym okresie – z wyjątkiem wskaźnika płynności gotówkowej będącej w 2019 r. na granicy – wskaźniki płynności I, II i III stopnia wskazywały na trudności Spółki w regulowaniu zobowiązań bieżących;
 - wzrastające nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne od 695,3 tys. zł w 2019 r. do 2 479,8 tys. zł w 2021 r., stanowiące od 5,7% do 17% wartości aktywów trwałych;
 - wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej⁵⁰ wyniósł od 1,23 w 2019 r. poprzez 1,98 w 2020 r. i 0,92 w 2021 r. do 0,69 w I półroczu 2022 r., podczas gdy wartość oczekiwana tego wskaźnika wynosi 1;

⁴⁶ Przyrost dotyczył przede wszystkim kosztów reorganizacji zakładu produkcyjnego (o 533,5 tys. zł) i zwiększonego odpisu aktualizującego zapasy (o 264,4 tys. zł).

⁴⁷ ROS – *return on sales* informuje ile procent sprzedaży stanowi marża zysku po odliczeniu wszystkich kosztów i zapłaceniu podatków, ROA – *return on assets* informuje o zdolności spółki do wypracowywania zysków i efektywności gospodarowania jej majątkiem, ROE – *return on equity* informuje ile groszy czystego zysku udało się osiągnąć spółce z jednego złotego kapitałów własnych.

⁴⁸ Relacja zobowiązań i rezerw na zobowiązania do aktywów Spółki, inaczej wskaźnik poziomu zadłużenia.

⁴⁹ Tj. płynności I stopnia: od 0,1 do 0,2; II stopnia: od 1 do 1,2; III stopnia: od 1,5 do 2.

⁵⁰ Liczony jako relacja: (kapitał własny/ aktywa trwałe)/ (zobowiązania razem/aktywa obrotowe).

- w 2021 r. w stosunku do 2020 r. wydłużyła się rotacja zapasów (o 20 dni z 67), zobowiązań handlowych (o 31 dni z 25), i należności handlowych (o cztery dni z 44). W I półroczu 2022 r. wydłużyła się ona odpowiednio o dwa dni do 89, cztery dni do 60, a należności handlowych spadła o trzy dni do 45;
- liczba pracowników oscylowała od 274 na koniec I kwartału 2019 r. (poprzez 227 na koniec 2020 r.) do 229 na koniec I kwartału 2022 r. Średnia miesięczna płaca pracowników fizycznych wzrosła z 3,1 tys. zł w 2019 r. do 3,4 tys. zł w 2021 r. (o 9,7%), a dla pracowników umysłowych z 5,2 tys. zł do 5,8 tys. zł (o 11,5%). Dla porównania wynagrodzenie w kraju wzrosło z 5,0 tys. zł do 5,7 tys. zł (o 14,0%).

(akta kontroli str. 762-763, 783, 817-992, 1097-1109, 1196, 2037-2038, 2393-2406, 2503)

W związku z powyższymi wynikami Spółki, w tym wykazaną w bilansie stratą przewyższającą sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz jedną trzecią kapitału zakładowego, działając na podstawie art. 397 ustawy z dnia 15 września 2000 r. *Kodeks spółek handlowych*⁵¹ Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały (30 czerwca 2020 r., 25 czerwca 2021 r.), w których postanowiono o dalszym istnieniu Spółki, a uchwałą z 31 marca 2022 r. taką decyzję podjęło Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy⁵².

(akta kontroli str. 1022-1057)

[...] ⁵³ [...] ⁵⁴ [...] ⁵⁵ [...].

(akta kontroli str. 407, 1249-1251, 1666-1675)

W okresie objętym kontrolą nastąpiło osiem zmian w składzie Zarządu Spółki. Powołania w skład Zarządu następowały zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz statutem Spółki i uchwałami walnego zgromadzenia. Powołanie poprzedzało przeprowadzenie przez RN postępowania kwalifikacyjnego, a wybrani kandydaci posiadali wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe wskazane w uchwałach RN.

(akta kontroli str. 1676-1677)

2.2. [...]:

a) [...] ⁵⁶ [...]:

- [...] ⁵⁷ [...].

(akta kontroli str. 368-525, 1097, 2503)

Odnosnie braku realizacji planów sprzedaży w latach 2019-2020 ustalono m.in., że [...] ⁵⁸ [...] ⁵⁹ [...].

(akta kontroli str. 442, 438, 454-460, 496, 500-503, 619, 646, 1097-1102, 1074-1076)

Prezes wskazał m.in., że rok 2020 i 2021 były objęte pandemią koronawirusa i tym samym analizowanie relacji między różnymi wskaźnikami ekonomicznymi w kontekście decyzji zarządczych i wyciąganie z nich wniosków jest utrudnione, a w wielu przypadkach niemożliwe, a nawet niezasadne. Wskazał, że brak realizacji zakładanych wyników i planowanych wielkości sprzedaży w 2019 r. mógł być jednym

⁵¹ Dz.U. z 2022 r. poz. 1467, ze zm.

⁵² Dalej: „NWZ”.

⁵³ [...].

⁵⁴ [...].

⁵⁵ [...].

⁵⁶ [...].

⁵⁷ [...].

⁵⁸ [...].

⁵⁹ [...].

z powodów odwołania ówczesnego Prezesa z zajmowanego stanowiska. Dodał, że niektóre z inicjatyw nie zostały zrealizowane w 2019 r., ale zrealizowano je w późniejszym terminie lub są w trakcie realizacji oraz że budowane plany działań powinny mieć charakter ambitny, przez co zdarzyć się może, że niektóre z przyjętych działań mogą zostać niezrealizowane lub zrealizowane z opóźnieniem, co wynika z samej natury celów, a nie wyłącznie błędów bądź zaniechań zarządzających.

(akta kontroli str. 1632, 2385)

Należy zwrócić uwagę, że w PRF na 2020 r. wskazano, że „realistyczne określenie planu sprzedaży opartego o szczegółowe plany dla klientów i wyrobów” to jedno z głównych założeń przy tworzeniu planu na 2020 r. Ponadto cele zarządcze określone dla Prezesa⁶⁰ zostały wyznaczone 8 kwietnia 2020 r.⁶¹ na poziomie wartości PRF na 2020 r., tj. po ogłoszeniu 11 marca 2020 r. pandemii COVID-19 przez WHO oraz 20 marca 2020 r. epidemii w Polsce przez Prezesa Rady Ministrów⁶², czyli ryzyka z nią związane powinny uwzględniać. Ponadto na poziomie powyżej wielkości planowych zrealizowano sprzedaż do dziewięciu kontrahentów, a do kolejnych dziewięciu na poziomie od 80% do 100%.

(akta kontroli str. 438, 480-490, 1058, 1060-1062, 1074-1076, 1571-1575, 1579)

[...].

(akta kontroli str. 1097)

b) [...]:

- [...]⁶³ [...];
- [...];
- [...]⁶⁴.

(akta kontroli str. 5-6, 849, 1058-1096, 1196, 2389-2391)

2.3. Zobowiązania jednostki kontrolowanej spadły w 2020 r. do 8 492,5 tys. zł z poziomu 15 764,1 tys. zł w 2019 r., ale systematycznie rosły w następnych okresach: 19 649,6 tys. zł w 2021 r. i 23 450,5 tys. zł na koniec I półrocza 2022 r. Istotnie zmieniała się ich struktura. W 2021 r. zobowiązania handlowe stanowiły 39,5%, a finansowe 48,8%, podczas gdy w 2019 r. odpowiednio 13,6% i 75,8%. Zobowiązania długoterminowe wzrosły z 13,2% w 2019 r. do 20,7% w 2021 r. i spadły do 17,3% na koniec I półrocza 2022 r.

W latach 2019-2021 Spółka korzystała z ośmiu instrumentów finansowych⁶⁵ na łączną kwotę 17 436,0 tys. zł. Jej zadłużenie z tego tytułu wyniosło kolejno: 11 949,5 tys. zł, 3 869,0 tys. zł, 9 590,1 tys. zł. W tym okresie koszty odsetek wyniosły 689,9 tys. zł, a dodatkowe koszty w związku ze zobowiązaniem (np. koszty prowizji, analiz, zarządzania, doradztwa) – 177,8 tys. zł. Łączne koszty uzyskania kapitału obcego stanowiły 5% jego wartości. W I półroczu 2022 r. istotnie wzrosły natomiast koszty odsetek od stosowanych instrumentów, które wyniosły 302,9 tys. zł i były wyższe o 62% od kosztów za cały 2021 r. (187 tys. zł).

(akta kontroli str. 1097-1108, 2393-2406, 2503)

Stosowane instrumenty finansowe miały odzwierciedlenie w rachunku przepływów pieniężnych. Najwyższe kwoty dotyczyły zaciągnięcia kredytów i pożyczek w 2021 r.

⁶⁰ [...]

⁶¹ Uchwałą RN nr 62/VIII/2020.

⁶² Pierwsze obostrzenia w kraju – 10 marca, zamknięcie szkół – 12 marca, ograniczenie zgromadzeń do maksymalnie 2 osób – 23 marca.

⁶³ [...].

⁶⁴ [...].

⁶⁵ Dwie umowy kredytu w rachunku bieżącym z 2012 r. i 2018 r., cztery umowy leasingu (z okresu od 2011 r. do 2019 r.), faktoring z 2019 r. i pożyczka długoterminowa ARP z 2021 r.

(4 990,4 tys. zł), spłaty kredytów 2020 r. (7 323,8 tys. zł)⁶⁶, możliwej dzięki sprzedaży nieruchomości oraz zmiany stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów w 2021 r. (5 436,0 tys. zł).

(akta kontroli str. 1103, 1246)

Od końca 2019 r. wzrastały zobowiązania z tytułu dostaw i usług: z 2 099,3 tys. zł do 2 726,9 tys. zł na koniec 2020 r., 7 891,4 tys. zł na koniec 2021 r. i do 10 473,1 tys. zł na koniec maja 2022 r. Istotnie wzrósł również udział zobowiązań przeterminowanych od 3,0% na koniec 2019 r., poprzez 1,6% na koniec 2020 r. do 25% na koniec 2021 r. i 57,3% na koniec maja 2022 r.⁶⁷. Zobowiązania przeterminowane powyżej 30 dni wynosiły od 1,9% na koniec 2019 r., poprzez 1,3% na koniec 2020 r. i 0,3% na koniec 2021 r. do 9,9% na koniec maja 2022 r.⁶⁸ W odniesieniu do wysokiego stanu zobowiązań przeterminowanych na koniec maja 2022 r. Prezes wyjaśnił m.in., że przyczyny były dwie: konieczne zwiększanie stanu surowców w okresie tuż po wybuchu wojny na Ukrainie oraz deficyt środków finansowych wywołany nierentowną obecnie produkcją mającą swoje źródło w spadku zamówień od klientów po wybuchu wojny.

W latach 2019-2022 (I półrocze) koszty z tytułu odsetek za opóźnienie wyniosły 22,1 tys. zł (w tym 19,9 tys. zł w 2022 r.). Ponadto w tym okresie od zobowiązań publiczno-prawnych zapłacono 5,2 tys. zł odsetek, a niezarejestrowane odsetki od zaległości z tytułu podatku od nieruchomości wyniosły (według stanu na 30 czerwca 2022 r.) 4,6 tys. zł, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wskaźnik rotacji zobowiązań handlowych pogorszył się z 16 dni na koniec 2019 r. poprzez 25 dni i 56 dni w kolejnych latach do 60 dni na koniec I półrocza 2022 r. W tym samym czasie wskaźnik rotacji należności handlowych wyniósł 48, 44, 48 i 45 dni. Należności przeterminowane stanowiły na koniec lat 2019-2021: 14,2%, 14,5% i 13,2% należności handlowych, spadły do 9,7% na koniec lutego 2022 r., a na koniec maja wyniosły 14,5%.

Analiza działań windykacyjnych wobec 10 największych dłużników⁶⁹ wykazała m.in., że:

- z jednym dłużnikiem – najemcą (145,6 tys. zł) 19 maja 2022 r. uzyskano notarialne oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji, a wierzytelność ma być płacona w ratach począwszy od stycznia 2023 r.; należności dotyczyły płatności od lutego 2020 r. do grudnia 2021 r., z tym że w lutym 2021 r. STOMIL podpisał z dłużnikiem porozumienie obejmujące należności za 2020 r., z którego ten się nie wywiązał;
- w przypadku jednego dłużnika – najemcy (30,4 tys. zł) sprawa została umorzona przez komornika z powodu braku możliwości zajęcia majątku;
- Spółka nie przedstawiła do kontroli dokumentów potwierdzających działania windykacyjne odnośnie pięciu dłużników dotyczących należności z tytułu odsetek 15,8 tys. zł oraz jednego dotyczącego zaległości podstawowej (5,2 tys. zł). Prezes wyjaśnił odnośnie 13,8 tys. zł, że dotyczy ona dwóch stałych kontrahentów, a podejmowanie działań windykacyjnych mogłoby doprowadzić do wycofania ze współpracy a sprzedaż do jednego z nich w ubiegłym roku wyniosła 1 mln zł. Odnośnie pozostałych należności z tytułu odsetek (2 tys. zł), podał że w jego ocenie koszt podejmowania skutecznych działań windykacyjnych przewyższyłby wartość odsetek, a zaległości podstawowej 5,2 tys. zł, że dotyczy sprzedaży w latach 2018-2019 i Spółka nie dysponuje dokumentacją dotyczącą działań windykacyjnych;
- dwóch kontrahentów zostało zgłoszonych do ubezpieczyciela (5,2 tys. zł).

⁶⁶ Zmniejszenie salda kredytu w rachunkach bieżących dwóch banków, w tym jednego całkowicie.

⁶⁷ Od stycznia do kwietnia 2022 r. osiągał odpowiednio poziom: 36,3%, 29,2%, 12%, 23,9%.

⁶⁸ Od stycznia do kwietnia 2022 r. odnotowano odpowiednio poziom: 8,5%, 7,0%, 1,3%, 0,2%.

⁶⁹ Kwota zobowiązania 202,2 tys. zł stanowiła 62,9% spośród kwoty należności powyżej 30 dni na 30 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 1097-1101, 1107-1108, 1242-1248, 2381-2382, 2476-2481)

[...] ⁷⁰ [...].

(akta kontroli str. 1425-1427, 2407)

2.4. Sytuacja ekonomiczno-finansowa była przedmiotem wielu analiz w tym m.in. w sprawozdaniach finansowych i z działalności, w PRF, w sprawozdaniach kwartalnych przekazywanych RN. W sprawozdaniach z działalności wskazywano m.in. że: w 2020 r. plany sprzedaży nie zostały zrealizowane ze względu na utrzymującą się dekoniunkturę na rynku oraz przede wszystkim przez pandemię koronawirusa, a w 2019 r. spowolnienie gospodarek europejskich i kryzys płatniczy w krajach Europy Wschodniej. [...] ⁷¹. [...] ⁷².

(akta kontroli str. 755-816, 1110-1148, 2163-2182, 2184-2227)

W okresie objętym kontrolą ani Zarząd, ani RN nie podjęły uchwał w sprawie opracowania programu/planu naprawczego Spółki. Na posiedzeniu RN 3 października 2019 r. postanowiła odwołać ówczesnego Prezesa. W związku z identyfikacją problemów zwróciła się również do nowego Zarządu o „możliwe pilne przygotowanie planu naprawczego”. Prezes podał, że nie wie, dlaczego ówczesny Zarząd nie przygotował planu. Wskazał, że „obecnie trwają prace nad programem restrukturyzacji na lata 2023-2025”.

(akta kontroli str. 2229, 2378, 2824)

[...].

(akta kontroli str. 496)

W zakresie działań związanych z restrukturyzacją organizacyjną, majątkową, zatrudnienia i obniżką kosztów wytwarzania w sprawozdaniach z działalności za 2019 r. i 2020 r. wskazano, że Spółka nie przechodziła procesów restrukturyzacyjnych, kontynuowała natomiast reorganizację procesów i struktur wewnętrznych, a w 2021 r. podano, że:

– [...].

(akta kontroli str. 773, 794, 813)

2.5. Według opinii niezależnego biegłego rewidenta sporządzone za lata 2019-2021 sprawozdania finansowe Spółki przedstawiały rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy, jak również zostały sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych i były zgodne co do treści z obowiązującymi Spółkę przepisami prawa oraz postanowieniami statutu. Na podstawie wybranych zapisów na kontach analiza NIK wykazała, że odpowiadały one odpowiednim pozycjom rachunku zysków i strat oraz bilansu ⁷³ za lata 2019-2021. [...].

Sprawozdania z działalności obejmowały elementy wymagane art. 49 ust. 2 ustawą z dnia 29 września 1994 r. o *rachunkowości* ⁷⁴, tj. istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej, w tym informacje o zdarzeniach istotnie wpływających na działalność jednostki, o przewidywanym rozwoju jednostki, opis ryzyk.

(akta kontroli str. 755-1021, 1263, 1268-1273)

⁷⁰ [...].

⁷¹ [...].

⁷² [...].

⁷³ Pozostałe koszty operacyjne, pozostałe przychody operacyjne, rezerwy na zobowiązania, przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, koszty sprzedaży, koszty ogólnego zarządu.

⁷⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm., dalej: „*uor*”.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2019-2022 Spółka:

- [...] ⁷⁵, [...];
- [...] ⁷⁶, [...] ⁷⁷, [...];
- [...] ⁷⁸ [...] ⁷⁹, [...].

(akta kontroli str. 432, 993, 1147, 1206-1238, 1241, 1266, 1534-1544, 1635, 2180, 2191-2192, 2202, 2398-2399, 2411-2438, 2643-2644, 2818)

Prezes wyjaśnił m.in., że:

- [...].

(akta kontroli str. 1634, 2380-2381, 2803, 2827-2829)

[...].

2. [...].

[...] ⁸⁰, [...] ⁸¹. [...].

(akta kontroli str. 1082-1096, 2511-2626, 2662-2729, 2810)

[...].

(akta kontroli str. 2804)

[...].

(akta kontroli str. 2695-2704)

3. [...] ⁸² [...] ⁸³ [...] ⁸⁴ [...].

(akta kontroli str. 770, 1058-1065, 1074-1076, 1097)

[...].

(akta kontroli str. 1644-1645, 1649, 2409-2410, 2630)

[...].

(akta kontroli str. 480-481, 489, 770, 1097)

4. W latach 2019-2022 (I półrocze) Spółka w 66 przypadkach uiszczala zobowiązania handlowe i publiczno-prawne z opóźnieniem, co skutkowało poniesieniem 27,3 tys. zł ⁸⁵ kosztów z tytułu odsetek. Ponadto (według stanu na 30 czerwca 2022 r.) odsetki od zaległości z tytułu podatku od nieruchomości (266,2 tys. zł) wyniosły 4,6 tys. zł. Nasilenie tego zjawiska (79,1%) miało miejsce w I półroczu 2022 r.

(akta kontroli str. 1247-1248)

Prezes wyjaśnił, że wynikało to „z powodu okresowego obniżenia płynności finansowej Spółki”.

⁷⁵ [...].

⁷⁶ [...].

⁷⁷ [...].

⁷⁸ [...].

⁷⁹ [...].

⁸⁰ [...].

⁸¹ [...].

⁸² [...].

⁸³ [...].

⁸⁴ [...].

⁸⁵ W tym 3,9 tys. zł dotyczyło odsetek naliczonych, a niezapłaconych.

(akta kontroli str. 2634)

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień NIK wskazuje m.in., że dopuszczenie do powstania zaległości z tytułu zobowiązań publiczno-prawnych utrudnia pozyskanie dofinansowania, a w niektórych przypadkach nawet dyskwalifikuje.

5. [...]⁸⁶ [...].

(akta kontroli str. 834-838, 1099-1102, 1263, 1268-1273)

[...] ⁸⁷, [...].

(akta kontroli str. 2635-2636, 2638-2839)

[...] ⁸⁸. [...] ⁸⁹ [...] ⁹⁰. [...].

(akta kontroli str. 822-882, 1149-1197)

6. [...] ⁹¹ [...] ⁹² [...] ⁹³.

(akta kontroli str. 1267, 1269, 1326-1327, 2640-2642)

[...].

(akta kontroli str. 2635, 2638-2639)

OCENA CZĄSTKOWA

Mimo podejmowanych działań w latach 2019-2022 (I półrocze) Spółka odnotowała straty w sprzedaży, tj. dotyczące działalności podstawowej, z tym że strata zmniejszyła się z 5 624,8 tys. zł w 2019 r., poprzez wzrost do 7 225,5 tys. zł w 2020 r., do 1 469,2 tys. zł w 2021 r. i 1 310,2 tys. zł w I półroczu 2022 r. Na uzyskany w 2020 r. i w 2021 r. dodatni wskaźnik EBITDA – na poziomie 2 729,9 tys. zł i 1 747,4 tys. zł – i zysk netto – w wysokości 428,8 tys. zł i 203,8 tys. zł – istotny wpływ miały działania incydentalne (w 2020 r. sprzedaż nieruchomości za 7 462,5 tys. zł, a w 2021 r. aktualizacja wyceny innej nieruchomości w wysokości 2 818,3 tys. zł). Od 2021 r. wskaźniki płynności wskazywały na trudności w zdolności Spółki do regulowania zobowiązań bieżących. Według stanu na 31 maja 2022 r. przeterminowane zobowiązania handlowe wyniosły 6 004,5 tys. zł (57,3%) a publiczno-prawne 177,5 tys. zł. Istotnie zwiększono poziom zobowiązań ogółem z 8 492,5 tys. zł na koniec 2020 r. do 23 450,5 tys. zł na koniec I półrocza 2022 r. (62,5% aktywów). [...].

OBSZAR

3. Zbywanie aktywów trwałych

Opis stanu faktycznego

3.1. Wartość aktywów trwałych Spółki wynosiła na koniec: 2019 r. – 12 129,3 tys. zł, 2020 r. – 10 513,7 tys. zł oraz 2021 r. 14 579,2 tys. zł. Na koniec I kwartału 2022 r. wartość aktywów trwałych wyniosła 14 515,0 tys. zł. Spółka wykazała w bilansie nieruchomości o wartości na koniec:

- 2019 r. - 8 052,0 tys. zł (w tym: grunty - 1 327,4 tys. zł oraz budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - 6 724,6 tys. zł);
- 2020 r. - 6 543,2 tys. zł (w tym: grunty - 1 248,9 tys. zł oraz budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - 5 294,3 tys. zł);
- 2021 r. - 8 875,0 tys. zł (w tym: grunty - 1 238,0 tys. zł, budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - 4 818,6 tys. zł oraz nieruchomości ujęte jako inwestycje długoterminowe - 2 818,3 tys. zł);

⁸⁶ [...].

⁸⁷ [...].

⁸⁸ [...].

⁸⁹ [...].

⁹⁰ [...].

⁹¹ [...].

⁹² [...].

⁹³ [...].

- I kwartału 2022 r. - 8 754,8 tys. zł (w tym: grunty - 1 237,0 tys. zł, budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - 4 699,4 tys. zł oraz nieruchomości ujęte jako inwestycje długoterminowe - 2 818,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 818-820, 834-837, 894-896, 946-948, 2039-2068, 2100)

Według stanu na 1 stycznia 2019 r. Spółka była właścicielem i użytkownikiem wieczystym 10 nieruchomości⁹⁴ położonych w Bydgoszczy, o łącznej powierzchni 12,2351 ha oraz udziału 16/100 w kolejnej, o powierzchni 0,3032 ha. Ponadto dzierżawiła działkę o powierzchni 0,6407 ha oraz, na podstawie umowy leasingu operacyjnego, dysponowała biurowcem na niej położonym. 29 czerwca 2020 r. Spółka zbyła na rzecz [...] cztery nieruchomości⁹⁵ o łącznej powierzchni 2,3165 ha, dwie nieruchomości Spółka określiła jako zbędne dla jej działalności: jedną o powierzchni 1,3885 ha⁹⁶ oraz drugą o powierzchni 0,3032 ha, w której STOMIL posiadał udział 16/100⁹⁷. W efekcie dokonanych transakcji według stanu na 30 kwietnia 2022 r. Spółka dysponowała prawem użytkowania wieczystego i własności sześciu nieruchomości o łącznej powierzchni 9,9186 ha oraz 16/100 udziału w prawie użytkowania wieczystego jednej nieruchomości o powierzchni 0,3032 ha.

(akta kontroli str. 1679-1681)

[...].

(akta kontroli str. 1679-1680, 2101-2137)

[...]98 [...].

(akta kontroli str. 1682-1749)

3.2. [...]99 [...]100. [...].

(akta kontroli str. 200-206, 1637, 1750-1914, 2008-2036)

[...]101. [...].

(akta kontroli str. 1234-1240, 2098-2099, 2246-2319, 2361-2370)

Prezes wskazał, że trwają prace nad programem restrukturyzacji na lata 2023-2025, którego jednym z elementów będzie zagadnienie dalszego wykorzystywania sprzedanych nieruchomości. Zgodnie z aneksami do umów najmu z 1 lipca 2022 r. Spółka będzie prowadzić działalność w obrębie sprzedanych nieruchomości co najmniej do 30 czerwca 2023 r.

(akta kontroli str. 2320-2323, 2379)

[...].

(akta kontroli str. 200-201, 834-837, 894-896, 946-948, 1639, 2097)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. [...].

⁹⁴ Spółce przysługiwało prawo użytkowania wieczystego nieruchomości stanowiących grunty wraz z prawem własności posadowionych na nich budynków, tj. 10 działek, z których dwie były objęte tą samą księgą wieczystą.

⁹⁵ Nieruchomości te stanowiły cztery wyodrębnione ewidencyjnie działki, z których dwie były objęte tą samą księgą wieczystą.

⁹⁶ W wycenie sporządzonej przez rzeczoznawcę majątkowego z 19 listopada 2021 r. wskazano, że wartość rynkowa prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej działki ewidencyjnej nr 3/19 wynosi 2 818,3 tys. zł.

⁹⁷ W operacie szacunkowym z 5 grudnia 2019 r. wskazano, że wartość rynkowa udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej działki ewidencyjnej nr 3/11 wynosi 72,4 tys. zł.

⁹⁸ [...].

⁹⁹ [...].

¹⁰⁰ [...].

¹⁰¹ [...].

(akta kontroli str. 1639-1640, 1751-1914, 1942, 2139-2162)

NIK zwraca uwagę, że zarys problemów ekonomicznych STOMIL, w tym związanych z wysokimi kosztami stałymi utrzymania majątku był już poruszany w Strategii 2019-2020 i w Planie 2020-2022. Nie można więc uznać, że sytuacja ekonomiczna wymusiła w sposób nagły realizację sprzedaży akurat we wskazanym przez Prezesa momencie. Zaprzeczeniem tej tezy jest także dokonanie przez Spółkę zamówienia sporządzenia wyceny przez uprawnionego rzeczoznawcę 11 września 2019 r., tj. ponad dziewięć miesięcy przed dokonaniem sprzedaży. Biorąc powyższe pod uwagę gospodarnym byłoby podjęcie czynności mających na celu uzyskanie jak najwyższej ceny, dla której punktem wyjścia powinien być sporządzony na zamówienie Spółki operat. W odniesieniu do wyjaśnień Prezesa, iż kupujący legitymował się operatem przedstawiającym niższą wartość przedmiotu sprzedaży należy wskazać, że w jego interesie, jako strony przeciwnej, było uzyskanie jak najniższej ceny, a więc stosował argumenty dla siebie korzystne. Tymczasem najlepszym sposobem weryfikacji wartości nieruchomości byłoby przeprowadzenie transakcji na wolnym rynku.

2. [...].

W konsekwencji sprzedaży nieruchomości Spółka pozbawiła się źródła przychodów z tytułu najmu i sama zaczęła ponosić wydatki z tego tytułu. [...]

(akta kontroli str. 1239-1240, 1885-1914, 2098-2099, 2246-2325, 2361-2370, 2399)

Prezes wyjaśnił, że Spółka na przełomie 2020 oraz 2021 roku analizowała zakup innej nieruchomości i przeniesienie tam całości mocy wytwórczych (w tym również Z-4), do czego ostatecznie nie doszło. Na początku 2022 r. Spółka analizowała koncepcję relokacji Z-4 do hali Z-2, do czego również nie doszło. Spółka nie brała pod uwagę długotrwałego wykorzystywania wynajmowanych powierzchni zakładu Z-4. Odnośnie innych wynajmowanych powierzchni Prezes wskazał, że szacowane koszty relokacji np. działu kontroli jakości spowodowały, że zaniechano przeniesienia działu. Prezes podniósł, że trwają działania zmierzające do wynajęcia powierzchni na terenie budynków, będących własnością Spółki, co ma stanowić ekwiwalent wobec powierzchni wynajmowanych od [...].

(akta kontroli str. 2802-2803)

[...].

3. [...].

(akta kontroli str. 2324, 2279-2286, 2317-2318)

[...].

(akta kontroli str. 2803)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą zmniejszył się zasób nieruchomości posiadanych przez Spółkę. Zbycie czterech nieruchomości w czerwcu 2020 r. nastąpiło w trybie niekonkurencyjnym, jednak zgodnie z zasadami statutowymi. [...].

OBSZAR

4. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój i poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej, w tym korzystanie ze wsparcia ARP

Opis stanu faktycznego

4.1. W latach 2019-2022 Spółka otrzymała pomoc publiczną na łączną kwotę 10 005,4 tys. zł, w tym: 35,4 tys. zł na ryczałt z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia skazanych, a pozostała kwota ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na dwa projekty badawczo-rozwojowe, w tym:

a) pierwszą umowę Spółka zawarła 18 maja 2021 r. z NCBR na *Pierwszą na świecie innowacyjną hybrydową linię do produkcji węży przemysłowych oraz spiralowanych węży hydraulicznych*¹⁰². Projekt obejmował wartość 19 733,0 tys. zł, równą wydatkom kwalifikowanym, a dofinansowanie miało wynosić 7 893,2 tys. zł (40%). Dodatkowo – poza projektem – ze środków własnych planowano wybudować nową halę. Do 30 maja 2022 r. złożono dwa wnioski sprawozdawcze, w których nie rozliczono żadnych wydatków kwalifikowanych¹⁰³. Nie wnioskowano dotychczas o zaliczkę. Do 20 czerwca 2022 r. przeprowadzono 10 postępowań, z których wszystkie – ze względu na decyzję o odstąpieniu od budowy hali z powodu braku uzyskania finansowania tej budowy, jak również leasingu na zakup maszyn i urządzeń¹⁰⁴ – zostały unieważnione. Do 30 kwietnia 2022 r. poniesiono 501,4 tys. zł wydatków kwalifikowanych (razem z kosztami pośrednimi). [...].

[...];

(akta kontroli str. 1252-1270,1337-1424, 1534-1544, 1651)

b) kolejną umowę Spółka zawarła 31 grudnia 2021 r. z Województwem Kujawsko-Pomorskim na *Prace badawcze nad poprawą wytrzymałości zmęczeniowej węży hydraulicznych oraz opracowaniem innowacyjnych uszczelnień gumowych i silikonowych w oparciu o technologię wulkanizacji w mikrofalach w rozbudowanym laboratorium firmy BZPG S.A.*¹⁰⁵. Projekt obejmował wartość 5 803,1 tys. zł, wydatki kwalifikowane w wysokości 4 950 tys. zł i dofinansowanie 2 076,8 tys. zł (41,95%). W ramach projektu zaplanowano m.in. zakup aparatury naukowo-badawczej na kwotę 3 960,6 tys. zł oraz osiągnięcie przychodu z wdrożonych prac w okresie pięciu lat na kwotę 3 200 tys. zł. Do 20 czerwca 2022 r. przeprowadzono jedno postępowanie na jedno urządzenie w trybie konkurencyjnym (zapytanie ofertowe). Do 30 kwietnia 2022 r. poniesiono 98,9 tys. zł wydatków kwalifikowanych, które w niewłaściwy sposób zostały ujęte w ewidencji księgowej, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Według stanu na 31 maja 2022 r. nie minął jeszcze (określony w § 12 ust. 2 umowy o dofinansowanie) sześciomiesięczny okres na złożenie wniosku sprawozdawczego.

(akta kontroli str. 1267-1269, 1272-1336, 2640-2642, 2788-2801)

c) w wyniku umowy o zatrudnienie odpłatne skazanych, zawartej 12 grudnia 2017 r. z Aresztem Śledczym w Bydgoszczy wypłacono w 2019 r. Spółce 35,4 tys. zł. W latach 2020-2021 r. nie korzystano z tego instrumentu. Ponownie umowę zawarto 11 kwietnia 2022 r. (od 13 kwietnia trzech osadzonych rozpoczęło pracę).

Ponadto STOMIL uzyskał również – niestanowiącą pomocy publicznej – wypłatę świadczeń z FGŚP z tytułu obniżonego wymiaru czasu pracy. W wyniku umowy zawartej z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu uzyskano środki w kwocie 1 040,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 1545-1570, 1628-1630)

4.2. W latach 2020-2021 STOMIL dwukrotnie wnioskował do NCBR o dofinansowanie, którego nie dostał:

¹⁰² Nr POIR.01.01.01-00-1441/20-00, dalej: „Projekt NCBR”, w wyniku złożonego wniosku o dofinansowanie z 21 sierpnia 2020 r.

¹⁰³ Obejmujące okres do 31 sierpnia 2021 r. We wniosku skazano m.in., że: kontynuowano czynności w zakresie projektowania innowacyjnej linii produkcyjnej, realizowano działania w zakresie testów pilotażowych części linii oraz systemów informatycznych i kontroli jakości, opracowano zamówienia, opracowano warunki techniczne dla drutów, tkanin i mieszanek oraz odbioru wyrobów.

¹⁰⁴ Uchwała nr 2/IX/22 Zarządu z 12 stycznia 2022 r.

¹⁰⁵ Nr RPKP.01.02.01-04-0011/20-00, dalej: „Projekt RPO”, w wyniku złożonego wniosku o dofinansowanie z 5 listopada 2020 r.

- 31 grudnia 2020 r. na *Biobójcze maty z nanocząstkami srebra, miedzi i dwutlenku tytanu* z kwotą dofinansowania 8 324,7 tys. zł. NCBR 24 czerwca 2021 r. poinformował, że projekt uzyskał ocenę negatywną, gdyż nie spełnił wszystkich kryteriów oceny (uzyskał 8 na 16 pkt). W odpowiedzi Spółka złożyła protest, który nie został uwzględniony;
- 29 marca 2021 r. na *Pilotażową linię do produkcji innowacyjnych węży wodorowych o bardzo niskiej przepuszczalności* z kwotą dofinansowania 3 957,2 tys. zł. NCBR 9 sierpnia 2021 r. poinformował, że projekt uzyskał ocenę negatywną, gdyż nie spełnił wszystkich kryteriów oceny (uzyskał 8 na 16 pkt). W odpowiedzi Spółka złożyła protest, który ze względu na jednodniowe opóźnienie został pozostawiony bez rozpatrzenia, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1428-1533, 1628)

W sprawie braku wnioskowania w 2019 r. o pozyskanie środków europejskich np. na prowadzenie inwestycji, innowacji lub projektów badawczo-rozwojowych Prezes podał, że obecny Zarząd nie ma wiedzy w tym zakresie. Podobnie poinformowała obecna Przewodnicząca RN. Były Przewodniczący Rady poinformował, że finansowanie działalności inwestycyjnej oraz ewentualnie badawczo-rozwojowej leżało w kompetencji Zarządu, a ze względu na tzw. limity kumulacyjne, pozyskiwanie wszelkiej pomocy publicznej musiało być przez Zarząd ściśle koordynowane w ramach Grupy Kapitałowej ARP.

(akta kontroli str. 1628, 1660, 2660)

4.3. W pismach do biegłego badającego sprawozdania finansowe ARP wskazała m.in.:

- [...].

(akta kontroli str. 2747-2749)

W sprawie informacji, czy STOMIL uzyskał od ARP (lub spółek z podstawowego portfela kapitałowego ARP) wsparcie w prowadzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczej, w tym czy organy Spółki występowały do ARP o pomoc w działaniach o charakterze naprawczym, restrukturyzacyjnym oraz inwestycyjnym oraz na czym polegało to wsparcie i pomoc [...].

(akta kontroli str. 1630, 1647)

[...]:

- [...] ¹⁰⁶, [...] ¹⁰⁷. [...];

- [...] ¹⁰⁸;

- [...];

- [...].

(akta kontroli str. 1630, 2736-2739, 2750-2764, 2781-2787, 2817-2823)

[...] ¹⁰⁹. [...].

(akta kontroli str. 1104-1106, 2738, 2765-2780)

¹⁰⁶ [...].

¹⁰⁷ [...].

¹⁰⁸ [...].

¹⁰⁹ [...].

W okresie kontrolowanym STOMIL był objęty programem Efektywność¹¹⁰, realizowanym przez ARP, tj. akcjonariusza Spółki i podmiot wykonujący uprawnienia z akcji przysługujących Skarbowi Państwa. Odnosnie efektów udziału Spółki w tym programie Prezes podał, że: „nie mamy wiedzy w tym zakresie”. W sprawie przyczyn niewnioskowania do ARP o udział w innym realizowanym przez nią programie – *Polityka Nowej Szansy* – Prezes wyjaśnił m.in., że program ten jest dedykowany przedsiębiorstwom w trudnej sytuacji finansowej w rozumieniu przepisów UE, a STOMIL nie spełnia tego warunku¹¹¹. Dodał, że ze względu na przynależność do grupy kapitałowej, STOMIL musiałby spełnić jeszcze inne istotne kryterium¹¹².

(akta kontroli str. 1630, 2635, 2637, 2827)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Protest od wyników oceny jednego projektu¹¹³ został złożony przez Spółkę 1 września 2021 r. z jednodniowym opóźnieniem, co spowodowało pozostawienie go przez NCBR bez rozpatrzenia. W konsekwencji Spółka utraciła możliwość pozyskania dofinansowania w kwocie 3 957,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 1487-1533)

Prezes wyjaśnił m.in., że wynikało to z zarejestrowania pisma NCBR „Informacja o niewybraniu projektu do dofinansowania ze względu na niespełnienie kryteriów” z datą późniejszą (datą wpisu do systemu komputerowego STOMIL), a nie z datą wpływu tego pisma i bez adnotacji o wcześniejszym terminie wpływu tego pisma. Dodał, że po tym zdarzeniu wprowadzono usprawnienie w celu wyeliminowania podobnych problemów w przyszłości. Główny specjalista do spraw projektów w STOMIL wskazał m.in., że STOMIL podtrzymuje wolę realizowania tego projektu, ale przy zmienionym zakresie w celu dostosowania go do bieżących potrzeb oraz wymogów źródeł finansowania. Dodał, że w związku z tym w 2021 r. Spółka współuczestniczyła w działaniach zmierzających do utworzenia Mazowieckiej Doliny Wodorowej oraz na bieżąco analizowane były ogłaszane programy i nabory związane z tematami wodorowymi.

(akta kontroli str. 1486, 1648, 2392)

2. [...] ¹¹⁴ [...] ¹¹⁵ [...] ¹¹⁶.

(akta kontroli str. 1267-1269, 1283, 2640-2642, 2788-2801)

[...].

(akta kontroli str. 2635, 2638-2639, 2642, 2835)

¹¹⁰ Program utworzono dla zapewnienia optymalnego zagospodarowania zasobów spółek będących w nadzorze ARP. Jego celem było zapewnienie nowo przejętym spółkom dalszego wsparcia w prowadzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczej oraz realizacja procesów restrukturyzacji; [link 1](#); [link 2](#) (dostęp 27 lipca 2022 r.).

¹¹¹ W latach 2018, 2019, 2020, 2021 strata skumulowana nie przewyższała połowy kapitału podstawowego, stosunek księgowej wartości kapitału obcego do księgowej wartości kapitału przedsiębiorstwa nie był większy niż 7,5 oraz wskaźnik pokrycia odsetek do EBITDA nie wynosił poniżej 1,0.

¹¹² Określone w pkt 22 Komunikatu Komisji Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (214/c 249/01): „Spółka należąca do większej grupy kapitałowej lub przejęta przez większą grupę kapitałową w normalnych warunkach nie kwalifikuje się do otrzymania pomocy przyznawanej na mocy niniejszych wytycznych, z wyjątkiem sytuacji, w której można wykazać, że trudności spółki mają charakter wewnętrzny i nie są wynikiem arbitralnej alokacji kosztów w ramach grupy oraz że te trudności są zbyt poważne, aby mogły zostać przezwyciężone przez samą grupę”.

¹¹³ Pilotażowa linia do produkcji innowacyjnych węży wodorowych o bardzo niskiej przepuszczalności.

¹¹⁴ [...].

¹¹⁵ [...].

¹¹⁶ [...].

W odniesieniu do ww. wyjaśnień NIK wskazuje, że przypisanie kosztów projektu wyższych niż rzeczywiście na niego poniesiono jest niezgodne z art. 24 ust. 1, 2, 3 uor, a więc jednocześnie niezgodnie z § 8 ust. 4 umowy o dofinansowanie, gdyż zaksięgowane koszty nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego i nie zapewniono bezbłędności działania stosowanych procedur obliczeniowych.

OCENA CZĄSTKOWA

Działania w zakresie pozyskania bezzwrotnych środków zewnętrznych służących rozwojowi i poprawie sytuacji ekonomiczno-finansowej STOMIL podjął począwszy od 2020 r. W przypadku jednego z projektów, na którego realizację uzyskano dofinansowanie z NCBR Spółka [...]. Dodatkowo, ze względu na jednodniowe opóźnienie Spółki, złożony protest od uzyskanej oceny negatywnej innego projektu został pozostawiony bez rozpatrzenia, co uniemożliwiło ubieganie się o dofinansowania w kwocie 3 957,2 tys. zł. Pozyskano jednak 1 040,9 tys. zł na wypłatę świadczeń z FGŚP oraz 35,4 tys. zł w związku z odpłatnym zatrudnieniem skazanych. Do 30 czerwca 2022 r. [...] ¹¹⁷ [...].

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK zwraca uwagę na konieczność wzmożenia działań służących skutecznemu i konsekwentnemu wdrażaniu przyjmowanych strategii i planów mających na celu zwiększenie efektywności przedsiębiorstwa i uzyskanie poprawy wyników finansowych, a także racjonalizację wydatków. O niekorzystnej sytuacji STOMIL świadczy, że w kolejnych latach począwszy od 2020 r. ziszcza się przesłanka do podjęcia przez akcjonariuszy decyzji co do dalszego istnienia Spółki (według danych za 2019 r.).

Wnioski

1. Dokonanie odpowiednich korekt w księgach rachunkowych Spółki w zakresie kosztów realizowanych projektów.
2. Podjęcie działań zapewniających sporządzenie sprawozdań finansowych zgodnie z uor.
3. [...].
4. [...].

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

¹¹⁷ [...].

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 28 lipca 2022 r.

Kontroler
(-) Anna Kapelewska
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki